Sisäministeriö NEUVOSTORAPORTTI SM2016-00097

KVY Rytkönen Riikka(SM), Gras Jutta(UM), Halonen Markku(UM) 01.03.2016

Asia
OSA; Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 25.2.2016, SISÄASIAT

Kokous
Oikeus- ja sisäasiat -neuvosto 25.02.2016

Puheenjohtaja esitti, että kattavien rekisteritarkastusten aloittamiselle lentokentillä annetaan kuusi kuukautta siirtymäaikaa asetuksen voimaantulosta. Mikäli valmistelut aloitetaan välittömästi, on siirtymäaikaa käytönnössä lähes vuosi. Esitys hyväksyttiin.

Ministerit kävivät lähes täyden pöytäkierroskeskustelun muuttoliikkeestä. PJ-maa korosti tarvetta löytää ratkaisu, jossa kaikki 28 jäsenmaata ovat mukana. Keskeisintä on nyt yhteistyö Turkin kanssa ja EU-Turkki -huippukokous 7.3.2016. KOM/Avramopoulos katsoi aikaa olevan jäljellä 10 päivää, muutoin on vaarana, että Schengen menetetään. Keskusteluissa nousi esiin mm. Kreikan mahdollisesti kohtaama humanitaarinen kriisi ja siihen varautuminen, ulkorajojen valvonta sekä Turkin katsominen turvalliseksi (kolmanneksi) maaksi. Useissa puheenvuoroissa viitattiin siihen, että Eurooppa-neuvoston päätelmissäkin mainittu läpikulun salliva menettely ("wave-through approach") pitää saada loppumaan. Suomen puheenvuorossa käsiteltiin Eurooppa-neuvoston päätelmiin pohjautuvia kysymyksiä, nostettiin esiin muuttovirtojen uudet reitit ja annettiin tietoa Suomen itärajan tilanteesta.

TORSTAI 25. HELMIKUUTA 2016

SISÄASIAT

1. Esityslistaehdotuksen hyväksyminen

Esityslista hyväksyttiin.

Lainsäädäntökäsittelyt

2. Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EY) N:o 562/2006 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse tietokantojen käyttöön perustuvien tarkastusten vahvistamisesta ulkorajoilla (ensimmäinen käsittely)
6310/1/16 REV 1 FRONT 79 SIRIS 20 CODEC 185 COMIX 127

Käsiteltiin sekakomiteassa.

3. Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan raja- ja rannikkovartiostosta sekä asetuksen (EY) N:o 2007/2004, asetuksen (EY) N:o 863/2007 ja neuvoston päätöksen 2005/267/EY kumoamisesta (ensimmäinen käsittely)
6309/16 FRONT 78 SIRIS 19 CODEC 184 COMIX 126
+ COR 1

Käsiteltiin sekakomiteassa.

4. Muut asiat

Muita asioita ei ollut.

Muut kuin lainsäädäntöasiat

5. A-kohtien luettelon hyväksyminen
6333/16 PTS A 12
+ ADD 1

A-kohdat hyväksyttiin.

6. Muuttoliike: Eurooppa-neuvoston 18. ja 19. helmikuuta hyväksymien päätelmien jatkotoimet

Keskustelu käytiin kokonaisuudessaan sekakomiteassa.

7. Muut asiat

Muita asioita ei ollut.

Neuvoston istunnon yhteydessä:

SEKAKOMITEA

1. Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EY) N:o 562/2006 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse tietokantojen käyttöön perustuvien tarkastusten vahvistamisesta ulkorajoilla (ensimmäinen käsittely)
6310/1/16 REV 1 FRONT 79 SIRIS 20 CODEC 185 COMIX 127

PJ totesi asian olevan kiireellinen ja tärkeä ja kiitti komissiota ja jäsenmaita nopeasta etenemisestä. Säädösmuutos tehtiin terrorismin takia ja tämä uhka on edelleen todellinen ja ajankohtainen. PJ toivoi, että asiassa saadaan kokouksessa päätös. Teksti on vahvistunut oikeaan suuntaan ja eilisessä Coreperissä on saatu myönteinen kompromissiesitys aikaiseksi. Jäsenmaat ovat edelleen erimielisiä lentokentillä sovellettavan siirtymäajan pituudesta, vaikka Coreperissä osoitettiin suurta joustavuutta asian tärkeyden ja kiireellisyyden takia. Nyt tärkein kysymys on siirtymäajan kesto. PJ suosittelee ja esittää, että siirtymäajaksi hyväksyttäisiin 6 kk. Pj asetti kysymyksen; voitteko hyväksyä tekstin sellaisena kuin se on nyt ja siis siirtymäajaksi 6 kk.

KOM korosti, että vahva tasoite olisi, että siirtymäaika olisi mahdollisimman lyhyt ja tuki PJ esitystä.

Keskustelussa suurin osa jäsenmaista tuki joko mahdollisimman lyhyttä ja enintään kuuden kuukauden siirtymäaikaa pakollisten rekisteritarkastusten aloittamiselle lentokentillä vapaan liikkuvuuden piiriin kuuluville henkilöille. Jotkut toivat esiin huolen sujuvasta liikkumisesta ja tarvittavan henkilöstön ja infrastruktuurin aiheuttamista kustannuksista, mutta muutosta pidettiin kuitenkin tärkeänä terrorismin torjunnan näkökulmasta. Toisaalta myös muistutettiin, että teknologia ja automatiikkaa on jo olemassa kentillä ja on käytettävissä EU-rahoitusta. On myös hyvä muistaa tulossa oleva älykkäät rajat -paketti. Todettiin myös, että on tärkeää, että tarkastukset ovat ennen kaikkea tehokkaita ja laadukkaita.

Suomi totesi voivansa hyväksyä PJ:n kompromissiesityksen, mutta toivoo kuitenkin, että voidaan ottaa huomioon lentokenttien yksilöllinen tilanne, jotta tarvittava infrastruktuuri ja henkilöstön määrä saadaan uuden tehtävän edellyttämälle tasolle.

PJ totesi, että enemmistö on lyhyen siirtymän kannalla ja siirtymäajaksi päätettiin 6kk. Nyt on kuitenkin tästä hetkestä alkaen melkein vuosi aikaa valmisteluille. Nyt aloitetaan keskustelut Euroopan parlamentin kanssa. Ministerit pidetään tietoisina neuvottelujen etenemisestä.

KOM muistutti, että on olemassa sisäisen turvallisuuden ohjelma infrastruktuurin parantamiseksi. Voidaan myös miettiä uutta ohjelmaa asian tärkeyden ja kiireellisyyden takia.

2. Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan raja- ja rannikkovartiostosta sekä asetuksen (EY) N:o 2007/2004, asetuksen (EY) N:o 863/2007 ja neuvoston päätöksen 2005/267/EY kumoamisesta (ensimmäinen käsittely)
6309/16 FRONT 78 SIRIS 19 CODEC 184 COMIX 126
+ COR 1

PJ - viime viikon Eurooppa-neuvoston mandaatti kiihdyttää aikataulua. Asia on monimutkainen ja haastava, mutta olemme edenneet hyvin. PJ tulee viemään asiaa edelleen päättäväisesti eteenpäin ja tulee resursoimaan asian tarvitsemat voimavarat. Esitetään jäsenmaille kiitos rakentavasta suhtautumisesta. Euroopan parlamentti on nimennyt asiaan raportoijan ja työ on alkamassa myös siellä. Tämä asia tulee olemaan vakioaihe ministerineuvostossa, jotta tiedätte, miten asia etenee.

KOM - Eurooppa-neuvosto vahvisti viime viikolla, että tämä asia on ehdottoman tärkeä. Tuemme täysin PJ:aa, jotta saamme ratkaisun aikaiseksi kesäkuun loppuun mennessä. Komissio on myös tavannut EP:n raportoijan ja EP:n osalta työt on käynnistetty ja yhteistyö neuvoston kanssa aloitettu.

3. Muuttoliike: Eurooppa-neuvoston 18. ja 19. helmikuuta hyväksymien päätelmien jatkotoimet

PJ kertoi pyrkineensä puhelinkeskusteluiden avulla selvittämään eri jäsenmaiden kansalliset realiteetit ja sen, missä sovittujen toimenpiteiden täytäntöönpanossa ollaan. Tehtävää on vielä paljon. Monet olivat todenneet voivansa antaa asiantuntijoita EASOlle ja Frontexille, mutta vasta kun tulijamäärät on saatu vähenemään. Sisäiset siirrot eivät toimi kovin hyvin, eivätkä nopeasti. Joillakin jäsenmailla on enemmän haasteita kuin toisilla. Ei kuitenkaan voi olla niin, että vain muutama maa kontribuoi.

Länsi-Balkanin reittiä koskeneessa aamiaiskeskustelussa oli korostettu resurssien suuntaamista Turkin kanssa tehtävään yhteistyöhön ja yhteistyöhön Naton kanssa. Tulijamäärä on saatava pienemmäksi, ja se hyödyttää kaikkia. Ennen sitä ei pidä ryhtyä yksipuolisiin toimiin. Aamiaisella oli keskusteltu Länsi-Balkanin tilanteesta ja siitä, miten yksipuoliset toimet vaikuttavat toisiin. Keskustelussa oli vahvistettu tarve etsiä yhteisiä ratkaisuja, erityisesti panna toimeen Eurooppa-neuvoston päätökset ja ponnistella 7.3.2016 kokouksen hyväksi. PJ-maa pyrkii pitämään kaikki maat ja KOM:n mukana toimissa. KOM koordinoi humanitaariseen apuun liittyviä tarpeita.

KOM totesi tilanteen vain pahenevan. Eurooppa-neuvosto antoi juuri päätelmät, jotka on nyt pantava täytäntöön. Seuraavassa kokouksessa 7.3.2016 ei pidä toistaa taas samoja asioita. Nyt on 10 päivää aikaa saavuttaa tuloksia kentällä, muutoin koko järjestelmä voi kaatua. Tarvitaan eurooppalainen ratkaisu. KOM kehotti kaikki pohtimaan yksipuolisia toimia, jotka eivät ole oikea tapa työskennellä. Schengen on saatava toimimaan normaalisti. Pitää yrittää välttää suuri humanitaarinen kriisi. Länsi-Balkanin reitin tilanteet voivat johtaa siihen, että Kreikkaan jää suuri määrä ihmisiä. KOM analysoi nyt humanitaarisia tarpeita Kreikassa. Hotspotit tulee saada toimintaan, tarvitaan lisää asiantuntijoita EASOlle ja Frontexille ja lisää vastaanottokapasiteettia. Sisäisten siirtojen järjestelmän osalta tilanne ei ole hyvä. Useat jäsenmaat eivät ole ottaneet vastaan yhtään hakijaa. Pitää myös olla varautumissuunnitelma, jos Kreikkaan jää suuri määrä ihmisiä, ja kaikkien tulisi antaa Kreikalle humanitaarista apua. KOM kertoi Naton kanssa tehdystä sopimuksesta sekä takaisinotosta Turkkiin. Jäsenmaiden tulee myös panostaa räätälöityihin maapaketteihin. KOM kehotti ministereitä keskustelemaan asiasta UMI- ja kauppaministerikollegoidensa kanssa. Myös turvallisten maiden luettelo tarvitaan. Kaiken kaikkiaan tarvitaan kokonaisvaltainen lähestymistapa, joka pohjautuu solidaarisuuteen.

Keskustelussa käytiin lähes täysi pöytäkierros, jossa nousi esiin mm. Kreikan mahdollisesti kohtaama humanitaarinen kriisi ja siihen varautuminen, ulkorajojen valvonta sekä Turkin katsominen turvalliseksi (kolmanneksi) maaksi. Useissa puheenvuoroissa viitattiin siihen, että Eurooppa-neuvoston päätelmissäkin mainittu läpikulun salliva menettely ("wave-through approach") pitää saada loppumaan. Jäsenmaiden yksipuolia toimia kritisoitiin ja korostettiin tarvetta löytää eurooppalainen ratkaisu. Toisaalta tuotiin kuitenkin esiin tarve huomioida jäsenmaiden vakaus ja turvallisuus. Tilanne Länsi-Balkanilla on vaikea, kun osa jäsenmaista on sulkemassa rajojaan pohjoisempana. Yhteistyötä alueella tarvitaan niin tulijamäärien vähentämiseksi kuin humanitaarisen kriisin välttämiseksi. Hotspotien toiminnassa ja sisäisten siirtojen toteuttamisessa on edelleen ongelmia. Turkin kanssa tehtävältä yhteistyöltä odotetaan paljon ja keskeistä on saada tulijavirrat Turkista laskuun.

Suomi korosti Eurooppa-neuvoston päätelmien toimeenpanoa ja niiden kautta eurooppalaisen ratkaisun saavuttamista. FI piti keskeisenä neuvotteluja Turkin kanssa, jotta laiton maahantulo saataisiin hallintaan, sekä avun antamista Kreikalle. On välttämätöntä tehostaa palauttamisia ja on nostettava keskusteluihin myös Irak, Afganistan ja Somalia. FI kertoi vapaaehtoisesti Suomesta palaavista irakilaisista ja piti tärkeänä oikean viestin välittämistä lähtömaihin. FI piti tärkeänä seurata muuttoliikereittien alati muuttuvia suuntia. FI antoi tietoa Suomen itärajan tilanteesta ja ratkaisun hakemisesta siihen. Tarkoituksena on pitää EU-kumppanit informoituina tilanteen kehittymisestä.

Frontex totesi, että asiantuntijoita tarvitaan edelleen lisää, ja **EASO** puolestaan kertoi Kreikan ja Italian tehneen hyvää työtä hotspottien perustamisessa. Tarvitaan enemmän asiantuntijoita ja sisäisten siirtojen toteuttamista, muutoin ei kentällä saada muutosta aikaan. Jäsenmaiden asiantuntijat tulevat Italiaan ja Kreikkaan vain hyvin lyhyeksi ajaksi, mikä vaikeuttaa toimintaa. Sisäisistä siirroista voidaan kieltäytyä yksinomaan turvallisuuteen liittyvien syiden perusteella.

PJ päätti keskustelun todeten ajan olevan loppumassa. Keskiössä on yhteistyö Turkin kanssa ja ratkaisun löytäminen muutaman viikon sisällä. Sen jälkeen pitää miettiä, mitä tehdä, jos määrät eivät kuitenkaan vähene. Tärkeä oli keskustelussa esiin noussut kysymys siitä, onko Turkki turvallinen maa. Lisäksi tulee tarkastella EU-Turkki takaisinottosopimusta ja turvapaikkamenettelydirektiivin mahdollisuuksia jättää hakemus tutkimatta.

KOM totesi myös ajan loppuvan, nyt aikaa on vain 10 päivää. Pitää jättää syyttely taakse ja etsiä eurooppalaista ratkaisua. Toimia tarvitaan välittömästi Turkin kanssa. Prioriteettina on vähentää tai pysäyttää tulijavirrat, mutta kysymys kuuluu, miten se tehdään. Ei ole kyse vain Turkista, vaan myös taustalla vaikuttavasta Syyrian konfliktista. KOM vetosi jäsenmaihin sisäisten siirtojen

toimeenpanemiseksi ja asiantuntijoiden lähettämiseksi. Ratkaisua ei löydy helposti. Seuraavaksi muuttovirtojen kohteena voi olla Norja, Suomi tai Baltian maat. On tärkeä olla valmiina, tarvitaan kokonaisvaltainen lähestymistapa. Schengen pitää säilyttää. Muuttoliikekriisi vaikuttaa kansallisiin politiikkoihimme enemmän kuin talouskriisi. Velvollisuutenamme on löytää eurooppalainen ratkaisu.

PJ totesi lopuksi ajan olevan loppumassa, mutta kehotti pitämään mielessä Eurooppa-neuvoston päätelmät ja Turkin kanssa tehtävän yhteistyön.

4. Muut asiat

Muita asioita ei ollut.

Suomen edustajat
Sisäministeri Orpo ja pysyvä edustaja Vierros-Villeneuve sekä muu virkamiesvaltuuskunta

Asiakirjat
Asiakohdittain

Liitteet

Viite

Asiasanat	maahanmuutto, muuttoliike, oikeus- ja sisäasiat, osa-neuvosto, pakolaiset, Schengenin sopimus, ulkorajat
Hoitaa	**OM, PLM, SM, UM**
Tiedoksi	EUE, OKM, PE, STM, TEM, TPK, TULLI, VM, VNK